
En domstolssekreterares åtgärd att i en privat rättslig angelägenhet använda sig av sin mejladress vid tingsrätten och kuvert med tingsrättens poststämpel samt tingsrättens handläggning av ett mål i vilket sekreteraren var part

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 15 juni 2007 ifrågasatte AA bl.a. om domstolssekreteraren BB:s agerande i en privat rättslig angelägenhet var förenligt med hennes anställning vid Södertälje tingsrätt.

Han uppgav i huvudsak följande. Hans hund och BB:s hund hamnade vid ett tillfälle i oktober 2006 i slagsmål med varandra. BB:s hund fick då skador som krävde veterinärvård. Han och BB kunde därefter inte komma överens om hur kostnaderna för skadorna skulle fördelas dem emellan. Vid de kontakter de hade i saken hänvisade BB till att hon arbetade vid Södertälje tingsrätt och därför visste vad som gällde. Hon använde också tingsrättens kuvert och poststämpel och sin mejladress hos tingsrätten i kommunikationen med honom. – BB stämde honom vid Södertälje tingsrätt. Efter en omfattande skriftväxling biföll tingsrätten hennes talan. Han hade i en skrivelse i målet påtalat att hon använt sig av tingsrättens mejladress och tjänstekuvert vid kontakterna med honom. Trots detta kommenterades inte saken i domen.

Utredning

Handlingar i tingsrättens mål FT 2044-06 infordrades och granskades. Av dessa framgick bl.a. att BB var kärke och gensvarande och AA var svarande och genkärke i målet samt att tingsrätten i en dom i maj 2007 biföll BB:s talan och ogillade AA:s talan. Av handlingarna framgick vidare att signaturen ”CC” hade beslutat att stämning skulle utfärdas, att ett flertal förelägganden hade skickats till parterna samt att en tingsfiskal därefter varit ordförande vid ett sammanträde för muntlig förberedelse och sedermera också dömt i målet.

Ärendet remitterades till Södertälje tingsrätt för upplysningar om och yttrande över användningen av kuvert poststämplade ”Södertälje tingsrätt” och BB:s mejladress hos tingsrätten samt vilka överväganden tingsrätten gjorde i fråga om domstolspersonalens befattning med målet.

Södertälje tingsrätt (lagmannen DD) kom in med ett yttrande och anförde att AA:s uppgifter om användning av ett kuvert poststämplat "Södertälje tingsrätt" och mejladress framstod som riktiga och hans kritik som befogad. Vidare angavs att BB inte hade deltagit i tingsrättens handläggning av målet i någon del. En domare vid Nyköpings tingsrätt hade, efter den skriftliga beredningen, förordnats att handlägga och avgöra målet.

Till tingsrättens yttrande var fogat bl.a. handlingar ur tingsrättens administrativa ärende nr 18-07 i vilket följande var antecknat den 24 januari 2007.

Anteckningar om åtgärder m.m. med anledning av påstått missbruk av tjänstekuvert

Jag görs uppmärksam på aktbil 17 jämte bilagor i tingsrättens mål FT 2044-06.

I målet FT 2044-06 väckte BB, anställd här som domstolssekreterare, 5.12.2006 talan mot AA. Ersättning yrkas för skador som AA:s tik skall ha om åsamkat BB:s tik. I aktbil 17, som kom in 22.1.2007, gör AA:s ombud gällande att BB har utnyttjat sin position som anställd i domstolen bl. a. genom att använda sin tjänste-e-mailadress vid argumentation med AA under tiden 22.11 - 4.12.2006 samt genom att använda tingsrättens tjänstekuvert 10.11.2006 vid brevkontakt med AA.

Av de vid aktbil 17 fogade bilagorna synes framgå att det handlar om

- fem e-postmeddelanden från BB:s e-postadress på arbetet (to 16.11.2006 kl. 10.28, on 22.11.2006 kl. 11.28, on 29.11.2006 kl. 9.54, to 30.11.2006 kl. 7.54 och må 4.12.2006 kl. 7.55)
- ett 10.11.2006 poststämplat tjänstekuvert med adressaten AA.

Informerad om huvuddragen i anteckningarna ovan uppger BB självant följande: Hon reflekterade inte över att e-postmeddelandena kunde uppfattas på det angivna sättet. Försändelsen innehöll ett intyg som arbetsgivaren hade gett henne och tjänstekuvertet användes av obetänksamhet. Hon ber spontant om ursäkt och förklarar att det inträffade inte skall upprepas.

BB erinras med eftertryck om det olämpliga och, när det gäller tjänstebrevet, klart antastliga i sitt handlande. Med beaktande av hennes förklaring att det inträffade inte skall upprepas, i någon mån också av att det handlar om e-postkontakter före det att tvisten blev en domstolssak, får saken stanna vid detta.

DD

lagman

AA yttrade sig över remissvaret och uppgav bl.a. att fråga var om användande av tjänstekuvert vid två tillfällen och att inget av dessa kuvert innehöll något intyg från arbetsgivaren. Detta erhöll han från personalavdelningen vid tingsrätten i ett annat kuvert.

Därefter inhämtades kompletterande upplysningar från DD som anförde följande.

När det aktuella målet kom in lottades det på en rotel som innehades av en av tingsrättens rådmän. Denne hade då semester, varför beslut om att utfärda stämning fattades av en annan (nu pensionerad) rådmän vid tingsrätten. Tingsrättens bedömning var att så kunde ske då dels beslutet att utfärda stämning borde fattas utan dröjsmål och dels ett sådant beslut inte innefattar något ställningstagande i den ena eller andra riktningen i målet. Den efterföljande skriftväxlingen, som innebar endast kommunikation av handlingar utan någon bedömning av saken, sköttes av tingsrättens ordinarie kansli efter delegation eller, troligare, på rotelinnehavarens uppdrag. När målet började bli klart för avgörande engagerades en fiskal från Nyköping

för ställningstagande till den fortsatta handläggningen. Det var denne som beslutade att sätta ut målet till muntlig förberedelse och sedermera avgjorde målet.

Tingsrätten tog aldrig formellt ställning till om jäv förelåg eller inte, men rotel-innehavarens bedömning, som DD var informerad om och inte hade någon invändning emot, var att det till följd av att en av parterna var anställd hos tingsrätten förelåg jäv för domare vid tingsrätten att vidta sådana åtgärder i handläggningen av målet som innefattade någon form av bedömning. För att undvika jävsproblematiken engagerade man därför en domare från en annan tingsrätt när det blev dags att fatta beslut som kunde anses innefatta bedömningar.

Bedömning

BB:s handlande

I ärendet är klarlagt att BB i sina kontakter med AA i en privat rättslig angelägenhet använde dels kuvert med tingsrättens poststämpel, dels – vid upprepade tillfällen – den mejladress hon har vid tingsrätten. AA har uppgett att hon använde tjänstekuvert vid två tillfällen. Han har bifogat en kopia av ett kuvert. BB har däremot till DD uppgett att hon använde tingsrättens kuvert vid ett tillfälle. AA och BB har inte heller varit överens om vilken eller vilka handlingar som skickades på detta sätt. – Jag finner inte skäl att utreda saken vidare eftersom det saknar avgörande betydelse hur det förhåller sig i dessa avseenden.

Anställda vid domstolar kan i mindre omfattning använda sin mejladress hos domstolen för privat bruk (21 § DvFS 2006:2 Domstolsverkets föreskrifter om informationssäkerhet för gemensamma IT-system). Lämpligheten av att så sker får bedömas i det enskilda fallet. I den angelägenhet som BB:s mejlanvändning avsåg var hon och AA oense i en fråga om ersättning för skada som skulle kunna komma att bli, och sedermera också blev, föremål för prövning vid tingsrätten. Att i en sådan sak använda sin mejladress hos domstolen vid kontakterna medför en risk för att det av motparten uppfattas som ett påtryckningsmedel, även om det sker innan saken anhängiggjorts vid domstolen. Jag delar DD:s uppfattning, som han också delgav BB, att hennes agerande i det aktuella fallet var olämpligt.

Att en tjänsteman vid en domstol använder domstolens kuvert och poststämpel för privat kommunikation är givetvis oacceptabelt. Jag har dock, bl.a. mot bakgrund av att det rör sig om en eller möjligen ett par försändelser, inte funnit anledning att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av detta. BB förtjänar däremot kritik för sitt handlande.

Tingsrättens handläggning av målet

I 4 kap. 13 § rättegångsbalken (RB) anges när en domare skall anses jävig. Syftet med reglerna är allmänt sett att utesluta en domare från handläggningen av ett mål, vari hans ställning antingen till någon av parterna eller till saken kan innebära fara för partiskhet (Fitger, Rättegångsbalken, del 1, s. 4:22). I punkten 10 i bestämmelsen föreskrivs att en domare är jävig att handlägga mål bl.a. om särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i målet. En sådan omständighet som sägs i denna punkt avser i allmänhet domarens förhållande till någon av parterna eller till den sak som är föremål för handläggning (a.a. s. 4:31).

Om en domare känner till att en sådan omständighet föreligger som kan antas utgöra jäv mot honom är han enligt 4 kap. 14 § RB skyldig att självantaga sig det till känna. Vidare framgår av 4 kap. 15 § RB att, sedan fråga om jäv uppkommit, får domare vidta endast sådan åtgärd i målet som inte utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas och inte innefattar avgörande av målet.

Av utredningen har framkommit att tvisten mellan BB och AA handlades av domare vid tingsrätten under den skriftliga förberedelsen, men att domare från annan tingsrätt tog över när målet började bli klart för avgörande. Denne beslutade då att sätta ut målet till sammanträde och avgjorde sedermera målet.

Jag delar uppfattningen att domstolens domare i den aktuella situationen var jäviga. Förekomsten av jäv utgör emellertid, som nyss angetts, hinder inte endast mot att avgöra målet, utan även mot att vidta andra handläggningsåtgärder. I den aktuella situationen borde därför tingsrätten, när målet anhängiggjordes, utan dröjsmål ha vidtagit åtgärder för att anförtro handläggningen till domare som inte var jäviga. Tingsrätten kan inte undgå kritik för att så inte skedde.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.